

**Науковий реферат статті Пилипенко Г. М.
"Характер взаємодії державної і ринкової координації"**

Будь-якій економічній системі притаманний певний спосіб упорядкування (координації) дій економічних суб'єктів. Зазвичай до таких способів відносять ринкову координацію, яка здійснюється на основі взаємодії попиту, пропозиції і рівноважних цін, а також державну, базовану на примусових функціях органів державної влади. Оскільки держава – це складова політичної системи, а ринок – економічної, то традиційним для економічної науки стало твердження про принципову неможливість поєднання держави й ринку як способів координації в одній моделі, оскільки вони вважаються поняттями різнопорядковими та принципово несумісними. Тому основним координатором економічної діяльності вважається ринок, а держава долучається до нього в якості регулювальної сили тільки тоді, коли він не може ефективно виконувати свої функції.

Методологічний підхід, базований на протиставленні економічної й політичної сфер функціонування суспільства, не може бути прийнятним для дослідження взаємодії ринку і держави. Об'єктом координації є цілеспрямована діяльність людей, яка реалізується і в економічній, і в політичній та соціокультурній сферах. Тому її впорядкування базується на взаємозалежності економіки, політики й культури. Правила ринкового обміну закріплюються через складну взаємодію неформальних норм, що є похідними від культури, з правилами формальними. Останні створюються у правовій сфері й затверджуються конституційно та інституційно за рахунок реалізації політичної влади держави. Сама ж держава як творець формальних правил у багатьох сферах своєї діяльності функціонує на правилах ринкових. Завдяки цьому ринкова координація неможлива без державної, так само, як і державна неможлива без ринкової.

Рівноправним суб'єктом координації виступає громадянське суспільство, яке є об'єктивним підґрунтям для розвитку умов, без яких неможливе ефективне функціонування як ринкової, так і державної координації. Це демократія, за якої формуються засади розвитку й захисту приватної власності як необхідної умови свободи особистості й функціонування ринкового механізму, а також створення протидії узурпації держави групами приватних інтересів. Водночас громадянське

суспільство не може існувати без ринку, якому притаманні різні форми власності й домінування приватних економічних інтересів, що зосереджують у собі найбільший потенціал для створення матеріальної складової його функціонування. При цьому громадянське суспільство потребує держави як гаранта прав і свобод людини, які забезпечуються законом. Держава, у свою чергу, відчуває потребу в громадянському суспільстві як передумові свого поступу до демократичного устрою. Таким чином, процес координації економічної діяльності людей реалізується через функціонування ринку, держави й громадянського суспільства, взаємодія яких формує близький до оптимального симбіоз за рахунок створення і відтворення інституціональних умов свого існування.

Література: 1. Волкова Е. М. Государство в обществе и в его хозяйственной сфере: неоклассический подход / Е. М. Волкова // Економіка розвитку. – 2012. – № 2 (62). – С. 5–9. 2. Білоцерківець В. В. Роль держави в активізації розвитку авангардної економіки: демпфер чи протагоніст? / В. В. Білоцерківець // Академічний огляд. – 2013. – № 1 (38). – С. 19–24. 3. Хайек Ф. Пагубная самонадеянность. Ошибки социализма / Ф. Хайек. – М. : Новости, 1992. – 304 с. 4. Репке В. Коренные вопросы хозяйственного порядка / В. Репке ; пер. с нем. В. Гутника // Теория хозяйственного порядка: Фрайбургская школа и немецкий неолиберализм. – М. : Экономика, 2002. – 482 с. 5. Пилипенко Ю. І. Технологічна система суспільства та її структура / Ю. І. Пилипенко // Науковий вісник НГУ. – 2012. – № 6 (132). – С. 147–153. 6. Commons G. Institutional Economics: Its Place in Political Economy / G. Commons. – N. Y. : Macmillan, 1934. – 348 p. 7. Липов В. Непреднамеренные последствия, гармония, комплементарность и экономические системы: "визуализация" "невидимой руки" / В. Липов // Економіка розвитку. – 2010. – № 1 (53). – С. 80–83. 8. Линдблом Ч. Рыночная система: Что это такое, как она работает и что с ней делать / Ч. Линдблом ; пер. с англ. Д. Шестакова, Р. Хаиткулова. – М. : Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2010. – 320 с. 9. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер // Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия. – М. : Эксмо, 2007. – 864 с. 10. Нобелевские лауреаты: серия экономика : библиогр. справ. / под общ. ред. А. Иванова. – М. : Прогресс, 1994. – 186 с. 11. Серегина С. Роль государства в экономике. Синергетический поход / С. Серегина. – М. : Дело и сервис, 2002. – 288 с. 12. Гринберг Р. С. Рациональное поведение государства / Р. С. Гринберг. – М. : Пресс, 2003. – 244 с.

Інформація про автора

Пилипенко Ганна Миколаївна – докт. екон. наук, професор кафедри економічної теорії та основ підприємництва Державного вищого навчального закладу "Національний гірничий університет" (49027, Україна, м. Дніпропетровськ, пр. К. Маркса, 19, e-mail: PilipenkoA@ntmu.org.ua).